

DUBOVSKÉ NOVOSTI

Občasník obce Valaská Dubová

december 2019, ročník V., číslo 3

Zimná údržba ciest
strana 5

Ženy cvičia jumping
strana 10 - 11

Prišiel Mikuláš
strana 17

OTVORILI SME NOVÚ ŠKÔLKU

strana 2 - 3

ŠKÔLKU SME ZVLÁDLI, ČAKAJÚ NÁS ĎALŠIE VÝZVY

Na úvod musím konštatovať, že práve sa končiaci rok 2019 sme mali z hľadiska realizácie investičných akcií hodne náročný. Pustili sme sa do projektu, ktorý dosť vycerpal nielen obecnú pokladňu, ale zabral nám prakticky všetok čas. Výsledok však stojí zato. Podarilo sa nám premiestniť materskú školu zo starej budovy do úplne zrekonštruovaných priestorov v kultúrnom dome. Ostatné, na začiatku roku plánované projekty, sme museli preložiť o jeden rok, jednak z finančných ale aj časových dôvodov.

MATERSKÚ ŠKOLU MÁME HOTOVÚ A JE NAOZAJ PEKNÁ

Čo sa týka investícii, najviac si cením, že sa nám od mája do septembra podarilo dokončiť materskú školu. Naozaj, dokončenie škôlky a jej sprevádzkovanie v nových priestoroch v kultúrnom dome, sa stalo aj pre mňa osobne veľkou výzvou. Škôlku sme prerábali už dlhší čas. Začali sme s mojím nástupom do funkcie pred piatimi rokmi. Postupne, po krokoch. V čase, keď som mal ľudí zamestnaných cez úrad práce, tak pracovali aj na tejto stavbe. Vždy keď sme mali čas a ľudí, tak sa niečo urobilo. Ale do finále sme mali ešte

stále ďaleko. Niekoľko v máji tohto roku, som prišiel na rodičovské združenie v materskej škole a rodičom som po dohode s nimi slúbil, že urobíme všetko preto, aby sa škôlku podarilo prestaňovať do nových priestorov už do začiatku nového školského roku. Potom sme už museli na diele pracovať permanentne. Prebúrať priečky, urobiť obklady, podlahy, svetlá, nahodiť omietky, zariadiť miestnosti. Urobilo sa kvantum práce, prerobili sme všetky priestory. Aj s kuchynou dohromady okolo 400 metrov štvorcových podla-

hovej plochy. Dnes sú to vlastne dva rodné domy.

Mali sme daný termín, ktorý nepustil. Do septembra. Aj papierovo aj fyzicky. Málo ľudí a veľa práce. Väčšinu sme urobili s jedným zamestnancom obce a jedným brigádnikom. Aj ľudia, ktorí tu roky predtým robili cez úrad práce, majú svoj podiel na konečnom diele. No a keď mali čas rodičia, tak prišli pomôcť aj rodičia detí, či členovia nášho hasičského zboru. Tak isto poslanci priložili ruku k dielu. Prešli sme náročnú cestu. Som rád, že sa to podarilo, a že sme všetkým rodičom, ktorí prejavili záujem poskytnúť svojim ratolestiam vzdelanie u nás, vyhoveli. V bývalej budove materskej školy sa deti hrali a vzdelávali v jednej triede, teraz máme k dispozícii kapacitne dve triedy s možnosťou umiestniť až 36 detí.

Pekná škôlka

v hodnote 140 tisíc eur

Máme teda peknú, bezbariérovú materskú školu. Gro financí na toto dielo išlo z rozpočtu obce, alebo sponzorských peňazí, napríklad firma Gremiklima nám zadarmo urobila odvetranie wc a kuchyne. 750 eur venovali obci rodičia detí. Na Deň obce Valaská Dubová urobili vlastný stánok, kde predávali vlastnoručne vyrobené výrobky. Čo predali, tak celý zisk venovali na škôlku. Aj to je pekné gesto, ktoré si treba vážiť a vyzdvihnuť. Celkovo nás materská škola vysla okolo 80 tisíc eur. Tým, že sme veľa vecí urobili svojpopomocne, alebo za pomocí pracovníkov cez úrad práce, sme obci ušetrili množstvo peňazí. Ked' prirátame ušetrené peniaze za mzdu pracovníkov, tak sa dohromady jedná o 140 tisícový projekt.

NOVÝ SYSTÉM POPLATKOV ZA KOMUNÁLNY ODPAD

Čo sa nás, občanov, bude bytostne týkať v rámci najbližšieho roka, je zmena spôsobu výberu poplatkov za komunálny odpad. Možno viete, že obec má v tejto problematike funkciu akéhosi sprostredkovateľa medzi zberovou spoločnosťou, ktorá odpad zbiera a likviduje a medzi výrobcami a teda pôvodcami odpadov. Obec určí spôsob zberu a vývozu odpadu a aj poplatky za jeho vývoz. Vo Valaskej Dubovej sme doteraz uplatňovali tzv. paušálny poplatok, to znamená 18 eur na jedného obyvateľa. Všetci platili túto sumu bez toho, aby sme sledovali množstvo vyprodukovaného odpadu konkrétnou domácnosťou. Na takomto princípe solidarity však momentálne už nemožno fungovať. Ľudia, ktorí mali v priemere menej odpadu doplácali na tých, ktorí ho do kuka nádob nahádzali viac. V princípe môžeme povedať, že doplácali na tých druhých. Tento rok Technické služby Ružomberok, teda spoločnosť, ktorá z obce odpad odváža, zdvíhol dosť radikálne poplatky za uloženie odpadu (presne ich ešte nevyčíslil (okolo 30-40%), lebo stále nevie, kde bude uskladňovať odpad, keďže skládka v Ružomberku bude na jar naplnená a uzavretá). Sami definitívne nevedia, kde budú

smeti voziť, hovorí sa že až do Žiaru nad Hronom. Podobným spôsobom sa ale poplatky dvihali v rámci celého Slovenska.

Poplatok 15 eur na obyvateľa plus navyše vyzezené nádoby

Na tento vývoj udalostí sme museli samozrejme zareagovať. Podľa prepočtov pri zachovaní doterajšieho štandardu vývozu, by sme museli pristúpiť k zvýšeniu poplatku až na 25 eur na osobu paušálne. Preto sme sa rozhodli vyskúšať iný systém, kde bude rozhodujúca schopnosť obyvateľov pracovať na zvýšenej separácii, triedení odpadu, aby do komunálmu išla čo najmenšia jeho časť.

Urobili sme to spôsobom, pri ktorom si občan môže celkové poplatky dokonca ponížiť.

Schválili sme kombinovaný poplatok

Základný paušálny poplatok na jedného obyvateľa bude 15 eur ročne (čo je vlastne 6 kuka nádob na jedného obyvateľa) s tým, že keď si toto množstvo vyčerpá, bude si musieť počas roka dokúpiť ďalšie lístky na vývoz kuka nádoby. Minulý rok sme vyuvažali v prepočte na 1 obyvateľa 10 kuka nádob, teraz počítame, že sa toto množstvo o čosi zníži. Tí

ľudia, ktorí budú odpad separovať, logicky budú mať menej odpadu. Vieme, že za vývoz vyseparovaného odpadu občania neplatia, takže tu je logika jasná. A našim občanom sme vytvorili, čo sa týka separácie odpadu, naozaj dobré podmienky. Komu nevadí si zaplatiť viac nádob, tak si môže kúpiť lístky na neobmedzené množstvo nádob.

Verím v zdravý ľudský rozum

Na prvý pohľad to je veľmi dobrý systém, ktorý ale samozrejme môžu chcieť rôzni ľudia narušiť tak, že budú chcieť byť šikovní a svoj odpad budú voziť do iných miest a obcí a nebodaj vytvárať čierne skládky. Takéto riešenie problému by ma asi trápilo najviac. Dúfam, že nebudem mať plné kríky. Na druhej strane verím, že ľudia sú už tak uvedomelí, že sa nebudú snažiť niečo niekde vysýpať. Navyše takéto zašpinenie katastra sa pokladá za založenie čiernej skládky a tu sú sankcie pre fyzickú osobu 1 500 eur a u právnickej osoby sa pokuta ukladá od 4 500 eur.

Vieme a počujeme z každej strany, ako je to s naším životným prostredím, kam sa mení klíma a ako sme zatažovaní odpadom. Preto pokladám ukladanie a separovanie odpadu za niečo, čo chceme robiť pre seba samých. Aby sme nezatažovali krajinu v ktorej žijeme. My žijeme v našom katastri a predsa si nebudeme ničiť svoju krajinu. Keď si budeme vážiť naše prostredie, bude to pozitívny signál.

VYBERTE SI MENO SVOJEJ Ulice

Cez zimu rozbieham projekt značenia a pomenovania našich ulíc. Každá domácnosť dostane papier, kde si obyvatelia môžu zakrúžkovať možnosti pomenovania ulice, v ktorej bývajú. Podľa výberu väčšiny pomenujeme ulice. Systém názvov bude zatial len orientačný - pre turistov. Máme na tento projekt z Európskej únie schválenú účelovo viazanú dotáciu 15 tisíc eur. Škoda

by bolo tieto peniaze nevyužiť. Priprínam, že peniaze môžeme minúť len na tento projekt. Budeme tak mať pekne vyznačené ulice, urobíme to modernými smerovníkmi a označeniami v noci nasvetenými, takže orientovať sa podľa nich bude dať aj po tme. Myslím, že to dodá našej obci zase niečo výnimočné.

KOMASÁCIA PODĽA MINISTERKY MATEČNEJ V OBCI PREBEHNE

Ďalšou z úst ministerky pôdohospodárstva Gabriely Matečnej verejnenou informáciou je to, že Valaskú Dubovú ako jedinú obec v okrese vybrali pre pozemkové úpravy – komasáciu. Je to pre nás jednoznačne úspech, len verím, že aj tu neostane len pri zverejnení zoznamu obcí, ale aj reálnom naplnení prác. Plusom sa stalo to, že sme sami začali robiť jednoduché pozemkové úpravy, čím sme dali jasný signál, že sa toto problematiku chceme naozaj vážne

zaoberať. Aktivita teda nevyšla nazmar. Ak by teda všetko naozaj úspešne prešlo a podpísal by som s ministerstvom príslušnú zmluvu, komasácia prebehne v celej dedine. Jedna na bytovú výstavbu, ktorú si robíme sami už beží. Máme za sebou prípravne konania, merania výškopisné aj polohopisné, je vytvorené občianske združenie. Ako bonus celého procesu bude to, že komasácia sa udeje v rámci celého katastra. Bude to historická udalosť, lebo v

DANE Z NEHNUTELNOSTÍ NAJNIŽŠIE V LIPTOVE

Na ostatnom obecnom zastupiteľstve sme schváľovali aj nové dane za nehnuteľnosti. Napriek tomu že došlo k ich miernemu navýšeniu musím povedať, a to by mali naši obyvatelia kvitovať ako prejav sociálneho cítenia vedenia obce, že dane z nehnuteľností máme pravdepodobne najnižšie v rámci celého Liptova. Oproti niektorým obciam v regióne až trojčasobne nižšie.

našej obci ešte nikdy žiadne pozemkové úpravy neprebiehali. Ako perličku spomienim jednu malíčkú parcelu pri ihrisku, ktorá má momentálne 257 vlastníkov. A stále sa to samozrejme mení k vyššiemu počtu. Takže komasácia je u nás naozaj veľmi potrebná.

Na údržbu ciest sme zabezpečili
originálne cestárske auto
– Mercedes Unimog.

VEĽKÁ NÁDIELKA SNEHU NÁM ROBÍ PROBLÉMY V DOPRAVE

Ludia vyžadujú, aby mali cesty aj v zime v stopercentnom stave od rána do večera. Ako sa hovorí, s jedlom rastie chut'. Ešte pred pár rokmi sa u nás určité cesty vôbec neodhrňali. Keď sme chceli vyjst' s autom von, cestu si musel každý sám odpratať lopatou. Nebolo šance sa napr. dostať na vedľajšiu cestu. Ľudia aj šoféri boli prispôsobení takému spôsobu života. Niektorí ale veľmi rýchlo zabudli. Kúpia si autá nevhodné na také strmé a úzke uličky, ako máme my, bývajú vo svahoch, kde je problém sa dostať aj v lete. Keď napadne sneh, ťažkosti máme hlavne s úzkymi uličkami. Vodiči chcú mať čisto odhrnuté cesty k domu, ale svojím autom zastanú tak, že zavadzajú a znemožnia mechanizmu, aby cestu odhrnul. Ale keď sa celá cesta pravidelne neodhrnie, keď už napadne 50 cm snehu, môže chodiť odhrňač, koľko chce. Naozaj, u nás pomôže už asi iba vyhrievaná cesta. Nehovorím o väčšine občanov, ľudia si vo všeobecnosti dajú povedať. Ale stačí jeden, dvaja, ktorí si povedia, však čo mi kto môže, je demokracia. To nie je môj problém. 99 % ľudí sa správa podľa určitých pravidiel a

jedno percento, to sú tí výnimoční. Tí si zastanú, kde chcú. Ja to týmto ľuďom neberiem, ale potom, ak sa nedá odhrnúť cesta, ráno si privstaň a chod' poodhrňať ty tie cesty. Teraz majú obce čistiť aj chodníky a všetky obecné cesty. A čím menšia obec, tým väčší problém. Automaticky má menej peňazí, menej ľudí, menej možností.

Sám som zvedavý, ako to dopadne túto zimu

Teraz máme už aj kvalitné cestárske auto. Zabezpečili sme originálne cestárske auto – Mercedes Unimog. Vpredu je vybavené hydraulickou radlicou, vzadu sypačom inertného materiálu, túto zimu bude mať premiéru. No najradšej by som bol, keby nesnežilo vôbec (smiech cez slzy). Niekedy takto v novembri, začína naše svahy a cesty už pomaly zasnežovať. Teraz (18.11) to zatiaľ ešte vyzerá ako na začiatku jesene. Ale keď zrazu za dva dni nakydá pol metra snehu, je po smiechu. Príde problém. Máme úzke cesty, vodiči sa tlačia do cesty, ideálne na hranicu. Aj sebe zle robia a aj obci. To

nehovorím o tom, aký problém majú napríklad pracovníci Technických služieb Ružomberok, ktorí v týchto podmienkach vyvážajú s veľkým autom z obce komunálny odpad. Pokiaľ nebola odhrňač a jeho obsluha odiaľto z obce, tak bežne pri vyhýbaní sa stojacim autám pochytil ploty, hydranty, nešiel prejsť, lebo od plotu po plot je rozmer akurát na pluh, a keď tam stojí auto tak dovidenia. Odišiel. Nebolo by na škodu, keby zodpovedná väčšina občanov trochu pritlačila na nezodpovedných jedincov a pripomenula im, že zlým státím urobia ťažkosti všetkým, aj sebe.

Turisti sa už parkovať naučili

Keby sme v tejto situácii nezregulovali parkovanie turistov, tak sa nikto z domáčich nedostane domov. Princíp je čo najviac turistov odchýtiť na záchytné parkoviská, ktoré sme vytvorili a vyhradili. Aj turistov stále pribúda, každý príde sám alebo ešte s jedným pasažierom na aute, 30 áut nám bežne stojí na parkovisku pri ihrisku. Nájdu sa aj tam špekulantí, ktorí vždy majú svoje pravidlá, ale tých už riešime pokutami, aj keď pre mnohých je 10 eurová pokuta len na smiech. Nevadí, postupne sa parkovať na vyhradenom parkovisku naučili.

PODANÉ ŽIADOSTI O DOTÁCIE NEZNAMENAJÚ, ŽE SME UŽ PENIAZE ZÍSKALI

Podávali sme viaceré žiadosti o dotácie na eurofondy. Na rekonštrukciu kotolne v kultúrnom dome aj na kompostéry pre každú domácnosť. Otázka je, čo vôbec z týchto žiadostí nám bude odsúhlasené. Podanie žiadostí na jeden projekt sa niekedy opakuje aj viac rokov po sebe a aj pri splnení všetkých podmienok nemusí byť obci odsúhlasená dotácia.

Vrátim sa ešte pár slovami ku kúreniu v našom kultúrnom dome. Podaný projekt ráta s vykurovaním na biomasu a súčasne aj so zníženou energetickou náročnosťou budovy. To znamená ušetrenie energií na vykurovanie. Ono sa povie, že ušetríš. U nás teraz ale došlo k skombinovaniu počiatocných podmienok. Do kultúrneho domu sme premiestnili materskú školu. V minulosti sa v kultúrnom dome kúrilo pre troch zamestnancov. Teraz keď tu prevádzkujeme toto školské zariadenie, musíme vykurovať permanentne oveľa väčšie priestory. Náklady pre škôlku sa ponížia, ale pre obec narastú. To je rozdiel, ktorý budeme cítiť aj v rozpočte.

Ani materskú školu sme nemali ako zapojiť do nejakého grantového programu. Na výstavbu novej sme nemohli získať grant napríklad preto, že ju máme už existujúcej budove, ale hľavne sme nespĺňali podmienku nárastu počtu detí v obci. Ak úradníci vidia, že sa nám v obci už roky rodí plus ménus okolo 10 detí, tak to do stanovených podmienok nespadá. A musíme to robiť z vlastných zdrojov, ak sme chceli škôlku v obci zachovať. Jednoduchšie by bolo povedať, že na to nemáme peniaze a deti vyslať do susedných obcí, prípadne do mesta. Ale zabojovali sme

a aj keď to stalo hromadu sŕ, urobili sme v našich podmienkach krásne dielo.

Eurofondy nie sú určené každej obci

Bolo by dobré vysvetliť ako je to vlastne s eurofondami. V médiach často ľudia počúvajú, ako naša republika nevie vyčerpať peniaze z eurofondov. A často zaznie aj to, že aj obce majú veľkú možnosť čerpať eurofondy a nevyužívajú ju. Keď však povedia v televízii ale-

bo rádiu a, prečo nepovedia aj b? Že nie všetky eurofondy sú určené všetkým obciam. Každý program má svoje obmedzenia. Počet obyvateľov, počet narodených detí, infraštruktúru a predovšetkým vlastníctvo potrebného pozemku. Keď obec nevlastní pozemok, nemá kde robiť. Keď sa u nás uskutoční komasácia, potom bude mať aj obec k dispozícii pozemky a budeme môcť robiť na ďalších projektoch.

BEZPLATNÉ WI-FI V CELEJ OBCI

Boli sme asi ako jedna z mála obcí v regióne úspešní v projekte na bezplatný internet po celej obci. Nielen pre určité budovy, ale pre verejných priestranstvá po celej obci.

To je si myslím, tiež veľký úspech. Teraz hľadáme dodávateľa a spôsob technického zrealizovania, aby sme mali naozaj pokrytú veľkú väčšinu obce.

NA SILVESTROVSKÝ VÝSTUP OČAKÁVAME OKOLO 3500 ĽUDÍ

V tomto roku naozaj očakávame takýto počet turistov, avizovali to rôzne turistické kluby a združenia. Informujú sa, či je kde parkovať, aké služby tu poskytujeme a pod. Určite budeme mať riadenú organizáciu dopravy, parkovanie. Za lístok 3 eurá za parkovné však ľudia dostanú aj tú najlepšiu kapustnicu, nie kapustovú polievku ale ozaj kvalitnú kapustnicu. Naši chlapci ju ve-

dia navariť naozaj na jednotku. Takže aj takýto špeciálny bonus u nás dostávajú motoristi a myslím, že sa im to veľmi páči a pochvalujú si.

No a nakoniec ešte prezradím, že ďalší ročník obecného plesu sa koná 8. februára 2020.

*Igor Tulinský
starosta obce*

NÁDEJNE VYZERÁ PROJEKT REKONŠTRUKCIE POŽIARNEJ ZBROJNICE

Naša obec bola zverejnená ako úspešný žiadateľ o prostriedky 30 tisíc eur na dielo rekonštrukcia hasičskej zbrojnice. Zatiaľ však nemáme podpísanú zmluvu, preto hovoríme, že sa jedná o nádejné tvrdenie. Dnes sa to ešte môže všeli-jako zvrtnúť a časové prieťahy pri udelení dotácie sú niekedy naozaj neuveriteľne dlhé.

ŠPORTOVÝ DEŇ - 5. 8. 2019

Program športového dňa:

Od 13.00 hod boli pripravené súťaže pre deti s peknými cenami, ale aj penový kúpeľ od našich hasičov

O 14.00 hod zápas našich mladých žiakov proti dospelým (mladí vyhrali 5:3, dohrávalo sa už za dažďa).

O 16.00 hod slávnostný výkop futbalového zápasu Ženatí – Slobodní o Putovný pohár starostu obce Valaská Dubová. Výsledok skončil tradične, víťazstvom ženatých 12:7 aj napriek bravúrnemu výkonu brankárov. Putovný pohár starostu obce Valaská Dubová prevzal kapitán ženatých Marián Jantek.

DEŇ OBCE VALASKÁ DUBOVÁ - 31.8.2019

Deň obce Valaská Dubová sa konal v sobotu 31. augusta na futbalovom ihrisku. Tento rok sa množstvu návštěvníkov podujatia v programe predstavili FS Choč, FS Sliače, FS Ostrô, Spevácka skupina Mlynová z Malatinej, Ľudová hudba Lúžňan, domáca hudobná skupina Plamene a dolnokubínska skupina Targo. Na záver sa ľudia zabavili na pesničky osvedčenej kapely Ploštín Punk. Ako zaujímavosť môžeme spomenúť, že domáca skupina Plamene si na verejnosti zahrala po štyroch desaťročiach! V

sprievodnom programe nechýbali koníky, 5D kino, autíčka, skákacie hrady, nafukovačky, maľovanie na tvár, kozmetika. Samozrejme organizátori pripravili výborný gulás, chutné domáce pirohy, klobásky, držkovicu, cukrovú vatu, podávala sa aj pivo, kofola či burčiak. Na príprave sa podieľalo 25 dobrovoľníckych aktivistov a zamestnancov obce, ktorým starosta Igor Tulinský v mene všetkých občanov vyslovil veľké podakovanie.

Jozef Kendera

IVETA JANTEKOVÁ - ŽENY PREKVAPUJÚ ENERGIOU A TRÉNINGOVOU MORÁLKOU

Všetko začalo s nástupom súčasného starostu Igora Tulinského, ktorý si osvojil myšlienku vytvoriť v obci podmienky pre cvičenie mužov a žien otvorením fitnes centra v priestoroch kultúrneho domu. Fitnes slávnostne otvorili pred niekoľkými rokmi. Postupne so vzrastajúcim záujmom domácich športovcov sa ale jeho priestorová kapacita naplnila. Začalo byť menej miesta a ženy počítali potrebu skúsiť niečo iné, ako posilňovanie s činkami a na bežiacom pásse. Utvorili dobrú partiu a zobrali formovanie svojich postáv do vlastných rúk.

Chytili sa trénovať pod taktovkou skúsenej trénerky Ivety Jantekovej. „Cvičila som asi desať rokov v Ružomberku, kde som mala veľmi dobrú trénerku Luciu Lajčiakovú. Ona ma inšpirovala, pomohla mi nájsť vždy novú motiváciu. Skúšila som to preniesť aj na naše dievčatá. Prechod do Valaskej Dubovej je spojený s mojou prácou. Veľa cestujem, viac menej smerom na Oravu a lepšie mi je prezliecť sa doma a zacieliť si, ako ešte cestovať hodinu hore dole. Vzniklo u nás fitko, chodila tam už kamarátka, prišla som na to, že mi to tak viac vyhovuje.“

Na začiatky spoločného cvičenia spomína táto energiou nabité žena s úsmevom. „Všetko začalo v súvislosti s otvorením fitnes v našom kultúrnom dome a neskôr s jumpingom. Cvičili sme najskôr vo fitnes, ale priestory nám po čase všetkým nestačili, tak sme začali rozmyšľať nad niečim ďalším. Navyše na dedine je to trochu iné, ako v mestských posilňovniach. Niektoré baby sa hanbili cvičiť v posilňovni. Keď tam príde 40-ročná žena a vedľa nej trénuje 18-ročný sused, nie každá sa cítila úplne v pohode. Miesto už fakt nestačilo, tam sa dá cvičiť s činkami, skôr silový tréning, zabehať si na bežeckom pásse, ale aerobik, jumping to nie. Tak sme starostovi navrhli, či by pre ženy ešte obec nekúpila trampolíny (nie je to úplne lacná záležitosť, jedna profesionálna trampolína stojí okolo 150 eur). Zohnala som sice už staršie, ale vo vynikajúcom stave. Sú bezpečné, a o to tu ide. Nedovolila by som, aby si niekto ublížil pre zlý stav náradia. Sme predsa len menšia obec a nevedeli sme presne odhadnúť záujem. Pýtali sme sa žien, zistovali čo a ako, nakoniec sme zakúpili 8 trampolín.“

Jumping je dynamické cvičenie, náročné na dýchanie. Človek je po prvých tréningoch poriadne vyčerpaný, musí to ale vydržať, lebo kondícia nepríde len tak sama od seba. Potom sa prepracuje do stavu, keď si povie – „Nevládzem, som veľmi unavený!“ Vtedy musí ešte vydržať, aj keď ho trápi svalovica. Tu sa ukáže, kto má skutočný záujem. Trénerka vie o tom svoje. „Zo skúseností som vedela, že sa prihlásí veľa záujemký, ale každá si to musí najskôr vyskúšať a potom sa jej to buď zapáči, alebo veľmi rýchlo skončí. Začali sme skákať, museli sa učiť spoločnú choreografiu, správne kroky, držať balans. Navyše prvý krát je človeku zle, nemôže dve hodiny pred trénin-

gom jesť nič ľahké, lebo potom prídu žalúdočné problémy a zjedené jedlo ide von. To vrávím z vlastnej skúsenosti (smiech).“

Koľko teda žien chodí vo Valaskej Dubovej pravidelne zdokonaľovať svoju kondíciu? „Prihlásilo sa dosť báb, postupne sa kolektív okresal, teraz je na tréningu stabilne asi 10 žien. Cvičíme trikrát do týždňa, pondelok, stredu a piatok, lebo raz za týždeň je málo.

Len skákať jumping je však pomerne náročné aj na psychiku. Predsa, časom skáka-

nieomrzí, tak som pridala aj niekoľko ďalších chodov cvičení. Skákanie je najmä na kondíciu, zníženie hmotnosti, ale nie moc na spevnenie svalstva. Keď sme boli už trochu v tempe, začali sme zaťažovať celé telo, nielen nohy. Zariadila som aj 1 kg činky, teraz už zapájame do cvičení aj ruky. Jumping, posilňovačka, fit lopty, gumičky a kilové činky, v piatok si ženy môžu vybrať, a ideme ďalej. Super.“

Ženy stíhajú, kondička ide hore, z pohybu majú veľkú radosť. A vraj už aj ich manželia. „Je pre mňa prekvapením, že väčšinou si sem našli cestu ženy po tridsiatke. Páči sa mi, že ženy napriek trošku viac rokom, navyše chodia do práce, starajú sa o rodiny a domácnosť, ukazujú prekvapivé množstvo energie a výbornú tréningovú morálku. Vždy prídu načas.“

Myslím, že všetky ženy urobili obrovský pokrok. Jasné, že u tých, ktoré sú pribratejšie, sú pokroky na formovaní postavy zreteľnejšie a viditeľnejšie. Nie sú to typy, ktoré prídu domov a každých päť hodín sa vázia. Sú to baby, ktoré vyslovene idú a makajú. Samé hovoria, že sa potom jednak cítia lepšie, ale aj okolie si všíma a pochváli ich, že akosi opakneli bez toho, aby vedeli, že pravidelne cvičia. Nie každý sa s tým vychvaľuje. Minu-

le mi tiež jedna povedala, že obliekla dcéryne nohavice, čo ona ako študentka „špagetka“ oblieka (smiech). Niečo im poradím aj čo sa týka stravovania a pitného režimu počas cvičenia. Samozrejme bez nejakých extrémov.

Je to super. Chlapci majú svoje cvičenie vo fitku, hrajú stolný tenis a futbal. Ženy zase jumping. Myslím si, že sa dole v sále kultúrneho domu cítia dobre a keď už mi ich manželia povedia, že je to s ich ženami oveľa lepšie, tak som už úplne v šoku. Aj chlapci sú spokojní, keď sú ženy spokojné (smiech). Jednoducho sú doma vyrovnanejšie, lepšie sa im zaspáva, odreagované, vyventilované.

Cvičíme stále, v lete v zime. Chodili sme niekol'kokrát aj behať na Studničnú, možno by som to nazvala skôr rýchlo chodiť. Rýchla chôdza na čerstvom vzduchu je pre fyziku aj psychiku vždy najlepšia aktivita. To je ten najlepší relax.“

Svojmu cvičeniu ženy nedali formálny rámc, jedná sa stále viac menej o voľné zo-skupenie. Skrátka cvičia len tak pre radosť. Iveta Janteková hovorí, že nie sú stály kolektív, ale každá žena ochotná cvičiť sa môže stať ich súčasťou. „Nie sme uzavretý kolektív, aj keď zo začiatku tomu tak bolo najmä z dôvodu obmedzeného počtu trampolín a hľadania fungujúceho systému. Máme teraz skupiny na facebooku a messengeri, takže vždy keď niekoľko prejaví záujem, pridám si ho tam. V nedeľu napišem program, čo budeme trénovať celý týždeň a o koľkej. Aby si ženy vedeli naplánovať.“

Predstava do budúcnosti? „Baby musia mať spoločné tréningy, aby to malo význam. Prvokov máme dosť. Dajú sa cvičiť aj ďalšie cvičenia, ale myslím, že stačí. Na naše možnosti tak akurát, netreba to zase preháňať.“

Stanislav Krakovsky

ZVYKY A OBYČAJE V ZIMNOM OBDOBÍ

So životom v obci úzko súviseli zvyky, ktoré mali svoje opodstatnenie a význam. Ich korene možno badať v slovanskej tradícii aj vo valaskom spôsobe života. So zimným obdobím súviselo množstvo zvykov a obyčají, na ktoré sa už možno zabudlo alebo práve naopak, ktoré sa tešia znovuzrodenej popularite.

V ľudovom ponímaní začínať zimné obdobie už mesiac pred sviatkom Narodenia Pána. Presnejšie na sviatok sv. Kataríny Alexandrijskej. *Na Katarínu*, ako sa ľudovo hovorilo, prebiehalo *prekladanie hrncov*, resp. hrnčekov. Do jedného domu sa zišli mládenci a dievčatá a na stôl si rozložili hrnčeky. Pod každý hrnček poukladali lístočky s menami dievčat i mládencov. Pripojili aj meno niekoho, kto bol v dedine na posmech. Hrnčeky sa poprekladali a mládenci i dievčatá si vyberali lístočky spod hrnčekov. V neskoršom období sa v obci na Katarínu zvykli usporadúvať katarínske tanečné zábavy. Boli poslednou možnosťou zábavy pred adventným obdobím.

Ešte donedávna sa v obci vyskytovali zvyky súvisiace so sviatkom sv. *Ondreja*. Zvesovali sa brány a triaslo plotmi. Pritom sa recitovalo: „*Plote plote trasiem ta, svätý Ondrej prosím ťa, dajže mi ty tejto noci znati, s kým ja budem pri oltári státi*“. S dňom sv. Ondreja súviselo aj iné veštenie ohľadom budúceho ženicha. V dome kde mali Ondreja sa stretli dievčatá, zohriali olovo a liali ho cez kľúč do studenej vody. Podľa vzniknutého tvaru hádali aký remeselník sa im ujde za ženicha. Niekoľko sa v dome kde mali Ondreja zamiesilo cesto na halušky. Do každej halušky sa dal lístoček s menom mládencu. Halušky sa nahádzali do vriacej vody, nechali variť a sledovalo sa, ktorá haluška vyplávava ako prvá. Dievčina opatrne vybrala prvého halušku a zvedavo z nej vybrala lístok, či jej vyviedla toho, po kom túžila.

Na *Mikuláša* chodil po dedine prezlečený Mikuláš spolu s anjelom a čertom. Čert pri tom rinčal refazou a zvoncom, čím deťom naháňal strach. Vyplášené deti sa skrývali pod posteľ alebo starým materiam pod sukňu. Mikuláš deťom nosil jednoduché darčeky, ako jabĺčko, cukrík, pre tých horších zemakové šupky alebo uhlík. Anjel poväčšine vyzýval neposlušné deti, aby ukázali, že sa vedia modliť.

Na sv. *Luciu* sa uchovali zvyky, ktoré mali ochrannú funkciu. Cesnakom sa potierali dvere a zárubne na maštaliach, búchalo sa plechom na pečenie, ktorý sme my Dubovci nazývali (aj nazývame) pekáreň. Gazdovia a mládenci zasa praskali bičom. Týmito spôsobmi sa zaháňali bosorky, lebo ľudia verili, že v tento deň majú schôdzky. Verilo sa, že pri nepraktizovaní týchto

úkonov môže dôjsť k poškodeniu statku, zdravia, či dokonca k smrti.

S blížiacim sa termínom Štedrého dňa sa aj v škole začínala príprava na sviatky. Žiaci napiekli s pomocou učiteľov oblátky (u nás aj oplatky). Pred Štedrým dňom, pri roznášaní oblátok, hovorili žiaci takto: „*Milí a vážni páni a patronovia, už je tomu skoro dvadsať rokov ako slávime pamiatku narodenia Krista Pána. S támto darčekom Vás upomína pán učiteľ s paní učiteľkou, aby ste ho s radosťou prijali, s anjelmi prespievovali - Sláva Bohu na výsosti a na zemi pokoj ľuďomobrej vôle. Pochválen bud Ježiš Kristus.*“ V období pred Štedrým dňom sa okrem roznášania oblátok praktizoval ešte jeden zvyk a to chodenie betlehemcov. Išlo o betlehemskú hru. Vo Valaskej Dubovej chodil anjel, Stacho, Fedor a Kubo. Anjel nosil betlehemček a ostatní recitovali vinše, také ako aj po iných dedinách.

S príchodom Štedrého dňa súviselo množstvo príkazov, zákazov a obmedzení ako napríklad pôst. Na *Štedrý deň*, ktorý nazývali aj *Kračún* či *Dohviezdný večer*, chodili chlapci zavčas ráno vinšovať (častitovať) po susedoch: „*Častitujem Vám tieto hody sviatky, aby Vás Pán Boh priniesol do lepších rokov s menšími hriechmi, väčšou radosťou, s Božou milosťou, na poli úrod, vo dvore príchod, v dome lásku, svornosť, úprimnosť. Pochválen Pán Ježiš Kristus.*“ Alebo sa prihovárali ďalším vinšom: „*Doniesol som Vám oceľe aby ste nespadli z posteľ, aby ste mali hrnce celie, aby Vám ostala tetka hrubá.*“ Po chlapcoch prichádzali pastieri – boženíci s vinšom: „*Keď som vysiel na kopanky naše, slniečko už svetilo a ja upotený, sadol som si pod javor zelený. V tom pes môj zašteká, ja sa obzriem, dvoch pocestných ľudí kráčať ku mne dozriem. Radostne ich vítam, pekne sa ich pytám, čo by ste si priali. My sme z Nazaretu, rodom galilejským, prišli sme sem na rozkaz cisára, aby bol ľud spísaný od mocnárstva jeho zrátaný. Oh, slniečko už ide k západu a ja musím odísť ku stádečku svojemu. Taktiež prichádzam do tohto vašeho poctívého príbytku, aby vás Pán Boh požehnal a na vašich dietkach potesenia, na statečku rozmnoženia daj, aby ste sa mohli s Kristom Pánom radovať a tie prekrásne pesničky prespevovať ako ich prespievali valasi na betlemskom salaši. Sláva Bohu na nebi, pokoj ľuďom na zemi. Pochválen bud Ježiš Kristus.*“ Keď skončili s vinšovaním, gazdiná vytiahla z rúk pastiera toľko boženíkov, koľko kráv mala u neho cez leto na paši a vyšľahala ním dievča alebo chlapca, aby mali býčka alebo jalovičku. Boženík sa vyrábal z vŕbového prútia, vetyčiek tisu a kláškov ovsa. Potom dali pastierom odmenu v podobe chleba alebo peňazi. Počas Štedrého dňa nesmela žena prísť ako prvá do cudzieho domu,

lebo prinášala nešťastie a gazdovi sa vraj po celý rok zle vodilo. Preto každý čakal ako prvého vinšovníka – mládenca a dievčatá radšej z domu ani nevychádzali. Situácia sa zmenila po večeri, kedy chodili deti a mladí vinšovať po susedoch.

Počas Štedrej večere sa pod stôl položil šechtár naplnený vodou, do ktorého sa vhodil peniaz. Šechtár je drevená nádoba s objemom asi 5 litrov a s rukoväťou umožňujúcou prenášanie. Na Božie narodenie ráno sa v tejto vode umývala celá rodina. Prvý sa umyl otec na znak toho, aby boli všetci zdraví a aby v rodine nikdy nechybali peniaze. Otec rodiny tento peniaz zo šechtára nosil celý rok pri sebe. Večera sa začínala modlitbou: „*Otec náš..., Zdravas Mária..., Sláva Bohu...*“ Ešte pred ňou gazda zapalojujúc sviecu povedal vinš: „*Častitujem Vás tieto hody, sviatky...*“ Keď sa rodina pomodlila podávali sa oblátky s medom a cesnakom, pálenka (hriatô), kapustnica s hubami bez mäsa alebo kyslá polievka uvarená zo šťavy kyslej kapusty, cibule a zapražená maslom a cesnakom. Ďalej sa jedla ryba a chren (išlo o varené sušené slivky a chren, zatrepané múkou). Ako nasledujúci chod boli opekance a lokše. Na stole bola umiestnená misa s jačmeňom a zemiakmi, v ktorej bola zapálená sviečka. Jačmeň a zemiaky sa odložili do komory a na jar sa použili na siatie a sadenie. Na inej misie bol chlieb, jablká a peniaze. Po večeri sa odkrojilo toľko krajcov chleba, koľko bolo statku v maštali. Vzala sa horiaca svieca a jablko a bez slova sa išlo do maštale. Chlieb sa podával statku a jablkom sa potrelo každé zviera, aby bolo po celý rok okrúhle ako jablko. Večera sa znova ukončila modlitbou. Po Štedrej večeri deti a mládež išli spievať pod obloky susedov vianočné piesne. Gazdiná ich za to odmienala šestákom, orechom alebo opekancom. Koledy trvali až do polnoci. Vtedy sa už celá rodina odobrala do kostola na polnočnú svätú omšu. Po skončení omše gazda alebo gazdiná bez slova odišli domov, zobraли putničku (väčšia drevená nádoba s úchyтом), nabrali na potoku vodu, obišli s ňou svoje stavenisko so slovami: „*Prv voda než oheň, narodil sa Kristus Pán v tento deň.*“ Týmto sa robil na majetku znak ochrany pred ohňom.

V deň *Božieho narodenia*, ktorý začínať polnočnou omšou sa nijakým spôsobom nepracovalo. Po pôstnom Štedrom dni sa už smelo jest' mäso. Jedlo sa pripravovalo na Štedrý deň doobeda, pretože v deň Božieho narodenia sa nevarilo. Taktiež sa nechodilo na návštevy a rodina bola celý deň pospolu.

Nasledujúci deň sv. *Štefana* bolo v obci zvykom hrávať divadlo a po ňom nasledovala zábava, nazývaná štefanská zábava.

Starý rok - *Silvester* sa odprevádzal sväťou omšou, ktorá bola posledná v roku. Počas Silvestra prebiehala večera podobne ako Štedrovečerná, ale už sa jedlo mäso. Nový rok sa zasa niesol v znamení vinšovania šťastia a zdravia v Novom roku a tiež aj stretnutia sa rodín. Ne-

jedlo sa mäso z hydiny, aby vraj niekto z rodiny neodíšiel.

Počas sviatku *Troch kráľov* (Zjavenie Pána) chodili mladí ako traja králi po domoch a vinšovali: „My tria králi prišli sme k vám zdravia, šťastia vinšovať vám. Zdravia, šťastia, dlhé letá, my sme prišli k vám zdaleka. Zdaleka je cesta naša do Betlema myseľ naša. My sme hviezdu uvideli skrz to Božské narodení. Tá hvieza nás osvetila do samého Betlehema. Vy gazdinka i gazdičku udeľte nám po grošičku. A čo nám vy udelíte, zato biedni nebudeť. My budeme Boha vzývať vrúcne modliť sa s spievať.“ Za odmenu dostávali peniaze. Taktiež sa svätilla trojkráľová voda a do domácností prichádzal kňaz s organistom a ministruantmi. Kropili dom svätenou vodou a kadili kadidlom. Na dverach napísali G+M+B spolu s letopočtom. Pôvodne C+M+B, čo znamenalo „Kristus požehnaj tento dom“ (lat. Christus mansionem benedicat), nie mená „troch mudrcov“ z Východu.

Čoskoro po Vianociach nastávali *fašiangy*. Tie Dubovské sprevádzala *tradičná bursa*. Chlapci – branci alebo inak regrúti a dievčatá – ich rovesníčky sa poobliekali do krojov a s preoblečenou cigánkou a medveďom chodili z domu do domu. Sprevádzala ich muzika tradičných

hudobných nástrojov (harmonika, husle, píšťalky i fujara) a ľudový spev. Bursa prebiehala od skorého rána, kedy už oblečený v krojoch išli všetci do kostola na svätú omšu. Po nej sa zišli u jedného z bursovníkov alebo u richtára a potom išli od prvého čísla domu až kým neobišli celú dedinu. Po dedine bolo počúť ako sa rozlieha ich spev za sprievodu harmoniky, smiech detí a dospelých. Medved' a cigánka si neodpustili všelijaké huncútstva. Bursovníci nükali vínom gazdu a gazdinú. Večer sa konala spoločná zábava, na ktorej sa mohla zúčastniť celá dedina.

Zimné obdobie sa zakončovalo vynášaním *Marmurieny*. Marmuriena bola bábka vyrobená z dvoch prekrížených palíc, hlavu mala zo slamy a ovinutú šatkou, doobeda bola oblečená do dievčenských a poobede do ženských šiat. Pred večerom bola donesená ku potoku, kde ju zobliekli a hodili do potoka, prípadne zapálili. Celý tento zvyk sa odohrával na Kvetnú nedelu. Keď sa obcou prenášala Marmuriena dievčatá spievali:

„Marmuriena naša, de si prebívala?
UMišou na dvore f tej novej komore.
Čo si tam robila? Mlieko som mútila.

Kie si nám donesla? Vet som vám ponesla.
Postretou mä vŕčok, zabiu sa mi hrnčok.
Deže je ten vŕčok? Do hori utiekou.
Deže je tá hora? Tam hore zhorela.
A de je to uhlá? Voda ho pobrala.
Deže je tá voda? Ftáčki ju vipili.
Deže sa tie ftáčki? Do neba vleteli.
Deže je to nebo? Hén, hore, visokooó...“

Ked' s touto pesničkou tri razy obišli dedinu a prišli na miesto kde býval mládenec, tak mu spievali takto: „Koho oženíme? Štefana Pavlovie. Koho že mu dáme? Tú Marku Húskovie.“ Kde bývala dievčina na vydaj, tej spievali takto: „Kohože vidáme? Žofku richtárovie. Kohože jej dáme? Petra Čízmárovie.“ A pred richtárovie domom aj takto: „Koho oženíme? Janka richtárovie. Kohože mu dáme? Pre toho nemáme.“ Týmto zvykom sa v našej obci ukončovalo zimné obdobie a nasledovali jarné zvyky.

(Spracované podľa súkromného archívu Ludmily Holubčíkovej a rozprávania Anastázie Koleštíkovej)

Mgr. Lubica Lenartová

SENIOROV BAVILI DETI, ZAHRALI AJ PLAMENE

Foto: Anna Bocková/Čloyek a Viera.

O VÝZNAME A DÔLEŽITOSTI BETLEHEMSKÝCH JASLÍ

Nádherný obraz vianočných jaslí, taký vzácný pre kresťanov, nikdy neprestane vzbudzovať úžas a zvedavosť. Zobrazenie Ježišovho narodenia je samo osebe jednoduchým a radostným ohľásením tajomstva o vtelení Božieho Syna. Betlehemské jasle sú ako živé evanjelium vystupujúce zo strán Svätého písma. Keď kontemplujeme vianočný príbeh, sme pozvaní vydať sa na duchovnú púť, pritahovaní pokorou Boha, ktorý sa stal človekom, aby sa stretol s každým mužom a ženou. Prichádzame na to, že jeho láska k nám je taká veľká, že sa stal jedným z nás, aby sme sa my mohli zjednotiť s ním.

Pôvod vianočných jaslí nachádzame predovšetkým v niektorých detailoch o Ježišovom narodení v Betleheme, tak ako nám ich opisujú evanjeliá. Evanjelista Lukáš jednoducho hovorí, že Mária „porodila svojho prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila do jasieľ, lebo pre nich nebolo miesta v hostinci“. Pretože Ježiš bol uložený do jasieľ, scéna narodenia je v taliančine označovaná ako

presepe, z latinského slova praesaepium, čo znamená „jasle“.

Vráťme sa k počiatkom vianočných jaslí, ktoré sú nám také blízke. Predstavme si, že sa nachádzame v malom talianskom meste

Greccio, neďaleko Rieti. Svätý František sa tam zastavil, pravdepodobne na spriatočnej ceste z Ríma, kde 29. novembra 1223 dostal potvrdenie svojej regule od pápeža Honória III. František predtým navštívil Svätú zem a jaskyne v Grecciu mu pripomenuli krajinu v Betleheme. Mohlo to byť aj tak, že „Chudáčika z Assisi“ sa dotkli mozaiky rímskej Baziliky Santa Maria Maggiore, ktoré zobrazujú Narodenie Ježiša – v blízkosti miesta, kde sa podľa starobylej tradície uchovávajú drevené súčasťi jasľí.

Františkánske Pramene detailne opisujú, čo sa vtedy stalo v Grecciu. Pätnásť dní pred Vianocami požiadal František jedného z miestnych mužov, ktorý sa volal Ján, aby mu pomohol uskutočniť sen „oziviť spomienku dieťaťa, ktoré sa narodilo v Betleheme; uviedieť natoľko, nakol'ko je to len možné mojimi telesnými očami; to nepohodlie jeho detských potrieb; to, ako ležal v jasliach a to, ako v blízkosti vola a osla, čo stáli pri ňom, bol položený na posteľ zo sena.“ Jeho verný priateľ hned išiel pripraviť všetko, o čo ho svätec požiadal.

25. decembra prišli do Greccia bratia z rôznych končín, spolu s ľuďmi z miestnych usadlostí, ktorí doniesli kvety a fakle na osvetlenie tej svätej noci. Keď dorazil František, našiel jasle naplnené senom, vola a osla. Všetci, čo tam boli, zažili novú a neopísateľnú radosť v priebehu vianočného výjavu. Kňaz potom slávnostne celebroval Eucharistiu nad jasľami, a poukázal tak na spojenie medzi vtelením Božieho Syna a Eucharistiou. V Grecciu neboli žiadne sochy; scénu Betlehemských jasľí spolu inšcenovali a prezili všetci, čo tam boli.

Prečo vianočné jasle vyvolávajú taký údiv, a prečo sa nás tak hlboko dotýkajú? Po prve preto, že nám ukazujú nežnú Božiu lásku: Stvoriteľ vesmíru sa znížil, aby pozdvihol našu maličkost. Dar života v celom svojom tajomstve sa stáva ešte obdivuhodnejší, keď si uvedomíme, že Syn Panny Márie je prameňom aj pokrmom všetkého života. V Ježišovi nám Otec daroval brata, ktorý prichádza, aby nás hľadal vždy, keď sme zmätení či stratení; verného priateľa, ktorý stojí vždy po našom boku. Dal nám svojho Syna, ktorý nám odpúšťa a oslobodzuje nás od našich hriechov.

Keď v našich domoch stavíme vianočné jasle, pomáha nám to nanovo prežiť história toho, čo sa stalo v Betleheme.

Teraz by som sa rád zamyslel nad rozličnými prvками betlehemskej jaslí, aby sme doceňili ich hlbší význam. Po prve, je tu pozadie hviezdamí posiateho neba, ponoreného do tmy a ticha noci. Znázorňujeme to nielen kvôli vernosti rozprávaniu evanjelíí, ale aj pre jeho symbolickú hodnotu. Môžeme pomyslieť na všetky tie chvíle v našich životoch, keď sme zažili temnotu noci.

Avšak ani vtedy nás Boh neopúšťa, ale je tu, aby odpovedal na klúčové otázky o zmysle života. Kto som? Odkiaľ pochádzam? Prečo som sa narodil v tomto čase dejín? Prečo milujem? Prečo trpím? Prečo zomriem? Boh sa stal človekom, aby odpovedal na tieto otázky. Jeho blízkosť prináša svetlo tam, kde je tma a ukazuje cestu tým, čo bývajú v tóni utrpenia.

Postupne prichádzame k jaskyni, kde nachádzame postavy Márie a Jozefa. Mária je matka, ktorá kontempluje svoje dieťa a ukazuje ho všetkým návštěvníkom. Postava Márie nás vedie k uvažovaniu nad veľkým tajomstvom, ktoré túto mladú ženu obklopilo, keď Boh zaklopal na dvere jej nepoškvrneného srdca. Mária odpovedala v úplnej poslušnosti posolstvu anjela, ktorý ju požadal, aby sa stala Matkou Boha. Jej slová „Hľa, služobnica Pána; nech sa mi stane podľa twojho slova“ nám všetkým ukazujú ako sa zrieknuť seba samých vo viere v Božiu vôle. Skrze toto „fiat“ sa Mária stala Matkou Božieho Syna, zatial čo nestratiла, ale vďaka nemu posvätila svoje panenstvo. V nej vidíme Matku Boha, ktorá si svojho Syna nenecháva len pre seba, ale pozýva každého, aby poslúchol jeho slovo a podľa neho aj žil.

Po Máriinom boku, ako ochranca Dieťaťa i jeho Matky, stojí svätý Jozef. Je zvyčajne zoobrazený s palicou v ruke, alebo ako drží lampu. Svätý Jozef hrá dôležitú úlohu v živote Ježiša a Márie. Je strážcom, ktorý neúnavne chráni svoju rodinu. Keď ho Boh varoval pred Herodesovou hrozbou, nezaváhal, vyrazil a utiekol do Egypta. A keď nebezpečenstvo pomnilo, priviedol rodinu späť do Nazareta, kde bol prvým učiteľom Ježiša, ešte ako chlapca a potom mladého muža. Jozef uchoval vo svojom srdci veľké tajomstvo obklopujúce Ježiša a Máriu, jeho nevestu; ako človek spravodlivý, zveroval sa vždy do Božej vôle, a podľa nej aj žil.

Keď na Vianoce vložíme postavičku Dieťaťa Ježiša do jasieľ, betlehem zrazu ožije

Keď stojíme pred vianočnými jasľami, priponíma nám to čas, keď sme boli deťmi, a nadšene sme očakávali ich stavanie. Vďaka týmu spomienkam si viac uvedomujeme vzácný dar, ktorý sme dostali od tých, čo nám odovzdali vieru. Zároveň nám to pripomína našu povinnosť podeliť sa o tú istú skúsenosť s našimi deťmi a vnúčatami. Nezáleží na tom, ako je scéna Narodenia naaranžovaná: môže byť vždy tá istá alebo sa môže každý rok aj meniť. Záleží na tom, aby prehovorila do našich životov.

Nech sú kdekoľvek, nech majú akúkoľvek formu, vianočné jasličky nám hovoria o láske Boha; toho Boha, ktorý sa stal človekom, aby nám dal viedieť, aký je blízky každému mužovi, žene a dieťaťu, bez ohľadu na ich situáciu.

Drahí moji bratia a sestry, vianočné jasličky sú súčasťou vzácnego, ale aj náročného procesu odovzdávania viery. Počnúc v detstve, a potom v každom období nášho života, nás učia kontemplovať Ježiša, prežívať Božiu lásku k nám, cítiť a veriť, že Boh je s nami a že my sme s ním, jeho deti, bratia a sestry, všetci - vďaka tomu Dietatú, ktoré je Synom Boha a Synom Panny Márie. A uvedomujeme si, že v tomto poznaní nachádzame skutočné šťastie.

Na Vianoce, keď svet stíhne,
nech Vám Božie dieťa vdýchne
pokoj, radosť a posilu,
nielen v tuto svätú chvíľu,
ale taktiež v novom roku,
nech Vás vede
v každom kroku,

to vám žičí Váš duchovný otec

Karol Karaš.

Foto: Anna Bocková/Človek a Viera.

SPOMIENKA NA VERNÝCH ZOSNULÝCH

1. november - Sviatok všetkých svätých, 2. november - Pamiatka verných zosnulých; v tieto dni intenzívnejšie spomíname a v modlitbách

myslíme na všetkých, ktorí už nie sú medzi nami, ale navždy zostanú v našich srdciach.

Roráty

Foto: Anna Bocková/Človek a Viera.

Roráty, votívne sväte omše ku cti Panny Márie, začínajú vždy pred svitaním, aby nám pripomenuli, že aj pred narodením Ježiša Krista ľudstvo „kráčalo vo tmách“ (Iz 9,1).

Tma v kostole pripomína svet, ktorý je v tme, a naopak, ožiarený oltár symbolizuje Krista, ktorý prichádza ako pravé svetlo sveta. Tak ho predpovedali proroci, a tak ako to o sebe aj sám povedal: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života.“ (Jn 8,12-13)

Milujeme Mikuláša,
lebo sladké dary znáša.

Stromček svieti,
zvonce zvonia,
medovníček sladko vonia.

Mikuláš, Mikuláš,
priateľ nás starý,
každý rok nosievaď do okien dary.

Padá snežík štípe mráz,
Vianoce tu máme zas...

Prišiel ku nám pán Mikuláš,
nemáme však preňho guľaš.
Len básne, pesničky
a potlesk pre ručičky,
- na vianočnej pekárni,
napečieme za pári dní,
štrúdle, perníky aj veterníky.

Mikuláš prišiel zo Severu,
anjel priamo z Neba.
Prikmotril sa aj čert,
ale ďeľom dokazoval,
že sa o nemusia báť.
Rozdával dobrú náladu a cukríky.

Jozef Kendera

Aj tento rok prišiel do našej obce Mikuláš. V stredu prišiel k detičkám na detskú svätú omšu, vo štvrtok zavítal do mnohých našich rodín, v piatok navštívil materskú školu.

Nakoniec sa deti mohli s ním stretnúť v nedeľu 8. decembra o 14.30 hod. na našom námestíku.

Pre všetky detičky pripravil sladké prekvapenie, ale museli mu venovať básničku, pesničku,

alebo aj nič. Okrem známych – *Mikulášku dobrý strýčku, ...pred oknom, za oknom,*

zaznelo aj:

*Celý kraj stá striebro svieti,
príd' Mikuláš prosia deti.
V škole ťa už čakáme,
rýchlo sadaj na sane.*

ZO ŽIVOTA DETÍ MATERSKEJ ŠKOLY

31 detí v nových priestoroch

Zubaté slnko, padajúce listy aj tento rok sprevádzali začiatok školského roka. Deti ho v septembri privítali v novučičkej materskej škole v budove obecného úradu. Do

nových priestorov a dvoch tried zavítalo 31 veselých detí. Z dôvodu rozšírenia kapacity materskej školy sme v našom kolektíve privítali novú pani učiteľku Ivetku a pani upratovačku Gabiku. Nastalo obdobie spo-

znávania sa s novými kamarátmi, ale aj začiatok učenia, objavovania, poznávania. O tom že nielen veľkí, ale aj malí škôlkari sú šikovní a majú veľkú chut' učiť sa, spoznať a objavovať svedčila už od začiatku ich radosť a nadšenie svedomito si plniť svoje škôlkarské povinnosti. Okrem toho, že každý týždeň sa učíme novým poznatkom, život v materskej škole je pestrý a bohatý o nové aktivity, ktoré máme naplánované a postupne ich realizujeme počas celého školského roka s deťmi, ale aj v spolupráci s rodičmi a obcou Valaská Dubová.

Vystúpenie venované seniorom

V októbri sa škôlkari predstavili pri príležitosti mesiaca úcty k starším s kultúrnym pásmom v kultúrnom dome a potěšili starých rodičov a obyvateľov obce. V spolupráci s rodičmi sme pripravili v materskej škole Jesennú strašidielňu. Deti za pomocí svojich rodičov vyrábali netradičné jesenné zvieratká, strašidielka a to všetko z prírodných materiálov. Šikovnosť, predstavivosť, fantáziu v podobe výstavy zhotovených prác sme prezentovali v priestoroch kultúrneho domu.

Súčasťou najväčšej bubnovačky

- „Aby bolo deti lepšie počut“
Materská škola sa zapojila do výzvy Bubnovačka 2019. Dňa 19. októbra sa na Slo-

vensku konala najväčšia Bubnovačka roka, ktorá mala symbolicky upozorniť na dôležitosť ochrany detí pred násilím – ticho pred násilím deti neochráni, ticho nič nerieši, preto bubenujeme. Malí aj veľkí v našej materskej škole v tento deň bubnovali na čomkoľvek na čom sa dalo bubnovat - plastové fľaše, kocky, drevené paličky, bubienky, čnelky. Myšlienka podujatia: „Aby bolo deti lepšie počúť“

Bezpečne do školy

S nápadom - Polícia deťom sme nadviazali spoluprácu s Okresným riaditeľstvom Policajného zboru SR v Ružomberku. Správam sa zodpovedne - bola téma našej prvej spoločnej besedy. Prišla medzi nás paní policajtka, aby deťom porozprávala aké dôležité je správať sa zodpovedne, používať reflexné prvky, dodržiavať bezpečnosť a pravidlá na ceste, chodníku, keď sme na vychádzke, keď sa bicykujeme, alebo prechádzame cez cestu. Aj takáto forma zážitkových besied je formou prevencie bezpečnosti detí a učí ich byť zodpovednými.

Deti sa stali ochranármi

V rámci spolupráce s Chránenou krajinou oblasťou Horná Orava „Malí ochranári“ osadili pri materskej škole krímitko pre vtáčiky. Deti sa učia nielen cez pesničky, básničky, ale aj v reálnom živote vlastním príčinením, že cez zimu zvieratá a malí operenci potrebujú našu pomoc. Budeme tak spoločne prikrmovať a pozorovať vtáčiky, ako navštievujú svoj malý príbytok do ktorého im budeme počas dlhej zimy sympatične dobroty.

Mikuláš a pečenie perníčkov

S príchodom zimy sa každý z nás, ale najmä deti tešia na najkrajšie sviatky. Našu materskú školu každý rok navštěvuje svätý Mikuláš. Aj tento rok k nám zavítal a

deťom priniesol sladkú odmenu a darčeky. Rozšírené detské oči, usmievavá tvár, básničky, pesničky, pohybové hry. Takouto veselou nádielkou deti pozdravili Mikuláša a nezabudli ho poprosiť, aby opäť o rok k nám zavítal.

Snežové vločky, štípavý mráz, znejúce koledy predzvest blížiacich sa Vianoc. K nim neodmysliteľne patrí sladké voňavé medovníčky. Vaľkať medové cesto, vykrajovať čarovné tvariny ako veľkí cukrárski umelci. Šikovné ruky našich detí vykúzlili tie najkrajšie, najchutnejšie medovníčky. O tom že chutili výnimočne sa presvedčili nielen rodičia, ale aj ľudia, ktorých sme potešili medovníčkom. S myšlienkou potešiť a urobiť radosť deti vyrábali viačnočné pozdravy, ktoré sme rozposlali do okolitých materských škôl, aby sme potešili malých kamarátov a paní učiteľky. Robiť radosť, pomáhať je to najužachtilejšie čo môžeme urobiť úplne zadarmo, jeden pre druhého a vedia to aj naši škôlkari.

Chceli by sme aj my podakovať rodičom, priateľom materskej školy, ktorí akoukoľvek formou nám počas celého kalendárneho roka pomáhali.

V tóne najkrajšej koledy

V tóne najkrajšej vianočnej koledy Vám v mene celého kolektívu materskej školy želáme požehnané, zdraví, lásku, radosťou, pokojom naplnené vianočné sviatky. V novom roku pevné zdravie, veľa radostí, pokoja, lásky, vzájomného ľudského pochopenia a teplého slnka nad domovmi praje

Mgr. Renáta Géryová
a kolektív materskej školy

TAKTICKÉ CVIČENIE HASIČSKÝCH JEDNOTIEK OKRESU RUŽOMBEROK

Dňa 19. októbra 2019 sa v katastri obce Valaská Dubová konalo taktické cvičenie hasičských jednotiek okresu Ružomberok. Námetom cvičenia bola likvidácia lesného požiaru v lokalite Za lazmi. Taktické cvičenie bolo vedené pod taktovkou OR HaZZ Ružomberok.

Jozef Kendera

ZÁPISNICE ZO ZASADANÍ OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA VO VALASKEJ DUBOVEJ 2019 - II. POLROK

Zasadnutie obecného zastupiteľstva konaného dňa 27. júna 2019

PROGRAM ROKOVANIA: 1. Otvorenie zasadnutia 2. Voľba zapisovateľa a overovačov zápisnice 3. Záverečný účet obce za rok 2018 4. Plán HKO na 2. polrok 2019 5. Rôzne 6. Diskusia 7. Uznesenie 8. Záver

K bodu č. 3: Záverečný účet obce za rok 2018 HKO Ing. Šalata Šimúnová prečítala stanovisko k záverečnému účtu za rok 2018. Odporúča poslancom OZ schváliť záverečný účet obce a celoročné hospodárenie bez výhrad. Odporúča schváliť použitie prebytku rozpočtového hospodárenia na tvorbu rezervného fondu vo výške 1128,89 EUR. Príloha: Stanovisko HKO.

Uznesenie č.21/2019 - Obecné zastupiteľstvo berie na vedomie stanovisko hlavnej kontrolórky obce k záverečnému účtu za rok 2018

Uznesenie č.22/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Záverečný účet obce a celoročné hospodárenie bez výhrad.

Uznesenie č.23/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje použitie prebytku rozpočtového hospodárenia na tvorbu rezervného fondu vo výške 1128,89 eur.

Uznesenie č. 24/2019- Obecné zastupiteľstvo schvaľuje plán kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky obce na II. polrok 2019.

K bodu č. 5: Rôzne

5.1 Starosta informoval poslancov, že dňa 26.6.2019 bola na Obec doručená žiadosť za účelom dohody od p. Petra Kereškéniho, bytom Valaská Dubová 117 o definitívne prerokovanie a dohode podľa archívnych spisov od r. 1935 až 1942 a súdneho rozhodnutia zo 6.10.2011... že parcely uvedené v žiadosti skutočne patria P. Kereškéniemu. Pán Kereškéni bol osobne prítomný, obhajoval svoj názor, ktorý nemieni meniť. Poslanci argumentovali, že musia rešpektovať právny súčasný stav a hájiť záujmy obce. Bol upozornený, že opolnenie, ktoré zrealizoval je v rozpore s rozhodnutím o dodatočnom povolení stavby zo dňa 8.9.2015. Stanovisko k žiadosti bude p. Petrovi Kereškéniu zaslané písomne.

5.2 Starosta informoval prítomných o konaní obecného dňa, ktorý bude 31.8.2019. Na tvorbe programu sa priebežne pracuje. Plánuje sa usporiadať športový deň, kde budú pripravené športové disciplíny pre deti, futbal ženatí – slobodní. V prípade, že sa akcia stihne zorganizovať, poslanci ju navrhujú na sobotu 6.7.2019.

5.3 Pripomienka občanov: aby obec zorganizovala brigádu na cintoríne Starosta: obec má momentálne jedného zamestnanca... Cintorín sa kosí 3x do roka, bude to tak i tento rok. O brigáde pouvažuje.

5.4 Pán Tibor Lakoštík sa informuje, prečo do posiaľ nedostal vyjadrenie od obce k oznameniu drobnej stavby – stavba oplotenia. Starosta: čaká sa na vyjadrenie stavebnej komisie, ktorá vo veci podnikala kroky. Vyjadrenie starosta zatiaľ nedostal. Ďalej p. T. Lakoštík upozornil poslancov na koterac pre psa (stažnosť doručená na OcÚ 7.6.2019), ktorý postavil p.

Oliver Hrčka tesne nad hranicou jeho pozemku, nad nádržou s vodou, ktorú p. Lakoštík využíva ako úžitkovú vodu. Vyjadril podozrenie, že pán O. Hrčka tak urobil zámerne, aby mu škodil, nakoľko koterac mohol postaviť aj inom, vhodnejšom mieste. Mgr. Jantek, predseda poriadkovej komisie, prisľúbil prešetroenie a písomné vyjadrenie do 3.7.2019. 5.5 Starosta informoval poslancov o potrebe úpravy uznesenia č.35/2018 zo dňa 19.9.2018 ohľadom zámeny pozemkov na zvonici, nakoľko bolo nesprávne formulované. Je potrebné zrušiť uvedené uznesenie a nahradíť ho uznesením so správnym znením.

Uznesenie č.25/2019 - Obecné zastupiteľstvo vo Valaskej Dubovej ruší uznesenie č. 35/2018 zo dňa 19.09.2018

Uznesenie č.26/2019 - V zmysle § 9a odst. 8. písmeno e Zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov obecné zastupiteľstvo schvaľuje zámenu obecných pozemkov : Zámenu parcely KN C č. 743 záhrada o výmere 53 m², ktorá vznikla odčlenením z KN E parc. č. 5096 ostatná plocha o výmere 445 m² zapísanej na LV č. 693 k.ú. Valaská Dubová geometrickým plánom Lindner-Going č. 13955977-28/2018 zo dňa 14.12.2018 overeným OÚ Ružomberok, odbor katastrálny, dňa 18.12.2018 pod č. 789/2018 a ktorá je vo vlastníctve obce, za parcelu KN C č. 736 ostatná plocha o výmere 52 m², ktorá vznikla totožným geometrickým plánom z KN E parc. č. 99/2 ostatná plocha o výmere 52 m² zapísaná na LV č. 795 k.ú. Valaská Dubová a ktorá je v súkromnom podielom spoluústavnicte. Z dôvodu osobitného zreteľa: výhodná poloha pozemku v súlade s budúcimi zámermi obce.

Zasadnutie obecného zastupiteľstva konaného dňa 5. augusta 2019

PROGRAM ROKOVANIA : 1. Otvorenie zasadnutia 2. Voľba zapisovateľa a overovačov zápisnice 3. Dodatok č. 1 k VZN č. 2/2018 o určení výšky príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu nákladov za pobyt dieťaťa v materskej škole a na činnosť školského zariadenia 4. VZN obce Valaská Dubová 1/2019 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na miestnych komunikáciách na území obce Valaská Dubová 5. Zmena sídla ZŠ s MŠ Valaská Dubová 6. Schválenie spoločnosti na výkon auditu 7. Rôzne 8. Diskusia 9. Uznesenie 10. Záver

K bodu č. 3: Dodatok č. 1 k VZN č. 2/2018 o určení výšky príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu nákladov za pobyt dieťaťa v materskej škole a na činnosť školského zariadenia Starosta prečíta celé znenie dodatku k VZN, keďže neboli pripomienky ani otázky dali o tomto dodatku hlasovať. Počas čítania sa dostavil p. Kereškéni

Uznesenie č. 28/2019 Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Dodatok č. 1 k VZN č. 2/2018 o určení výšky príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu nákladov za pobyt dieťaťa

ta v materskej škole a na činnosť školského zariadenia

K bodu č.4 - VZN obce Valaská Dubová 1/2019 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na miestnych komunikáciách na území obce Valaská Dubová Ide o nové VZN, ktoré nahrádza VZN schválené v roku 2016. Pomocou starého VZN prijatého v roku 2016 sa podarilo upraviť parkovanie vozidiel v obci, obec spriechodníť a sprejazdníť. Starosta prečíta celé znenie nového VZN. V priebehu čítania sa dostavil poslanec Kendera.

Zastupiteľstvo navrhlo zmeny VZN oproti vysvetnenému návrhu a to nasledovne: 1. čl.II ods. 2 sa z navrhovaného:

mení na: Vozidlo označené parkovacou kartou môže bezplatne zastaviť a stáť na na týchto miestach:

- pri kostole pozdĺž obecnej komunikácie počas konania bohoslužieb na čas nevyhnutný,
- pri pošte pri jej návštive , na čas nevyhnutný
- pri škole, na čas nevyhnutný
- pri obecnom úrade pre potreby návštevy kultúrneho domu, ocú, knižnice, vykonávanie športovej činnosti a zamestnancov ocú, na čas nevyhnutný
- na námestí na čas nevyhnutný na nákup tovaru, na čas nevyhnutný
- pri cintoríne počas návštevy cintorína, na čas nevyhnutný
- na obecnej komunikácii na čas nevyhnutný pre naloženie a vyloženie tovaru
- na obecnej komunikácii na čas nevyhnutný v prípade ak vodič nemá inú možnosť a nijakým spôsobom neobmedzuje ostatných účastníkov premávky
- pri nehnuteľnosti, ktorej je vlastníkom pokiaľ nijakým spôsobom neobmedzuje ostatných účastníkov premávky
- na zelených plochách a trávnych porastoch ležiacich mimo cesty len pred vlastnou nehnuteľnosťou a to len v tom prípade pokiaľ : a) nemá možnosť parkovania na svojom pozemku b) vozidlo nebude žiadnym spôsobom brániť k bezpečnému prejazdu technických vozidiel, údržbárskych vozidiel a bezpečnostných zložiek.

2. Vypúšťa sa veta v čl. II „Tieto isté podmienky platia aj pre vozidlá bez označenia parkovacou kartou okrem státia na obecných komunikáciách.“

Uznesenie č. 29/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje zmenu vo VZN 1/2019 doplnenie a zmenu bodov v čl.II ods. 2 tohto VZN.

Uznesenie č. 30/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje zmenu vo VZN 1/2019 vypustenie vety „Tieto isté podmienky platia aj pre vozidlá bez označenia parkovacou kartou okrem státia na obecných komunikáciách.“ v čl.II tohto VZN.

Uznesenie č. 31/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje zmenu vo VZN 1/2019 vypustenie bodu 8 v čl. 2: „Viditeľným označeným motorového vozidla sa na účely tohto VZN rozumie umiestnenie platného parkovacieho lístka na viditeľnom mieste za čelným sklom v motorovom vozidle tak, že všetky údaje uvedené na parkovacom lístku sú čitateľné za obvyklých podmienok z vonkajšej strany motorového vozidla.“

Uznesenie č. 32/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje VZN obce Valaská Dubová č. 1/2019 o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na miestnych komunikáciach na území obce Valaská Dubová.

Starosta ďalej oboznámil prítomných, že v obci sa množia vraky áut a túto skutočnosť bude potrebné riešiť. Poslanec Jantek uviedol, že vraky áut sa odpratávajú na náklady obce, ale presný postup treba zistíť.

K bodu č. 5 Zmena sídla ZŠ s MŠ Valaská Dubová Starosta obce informoval, že kvôli prešahovaniu priestorov MŠ je potrebné schváliť zmenu sídla ZŠ s MŠ Valaská Dubová z pôvodnej adresy: 034 96 Valaská Dubová 137 na novú adresu: 034 96 Valaská Dubová 39

Uznesenie č. 33/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje zmenu sídla ZŠ s MŠ Valaská Dubová na adresu 034 96 Valaská Dubová 39 s platnosťou od 01.09.2019

K bodu č. 6 Schválenie spoločnosti na výkon auditu Starosta informoval, že je potrebné schváliť spoločnosť vykonávajúcu audit v obci. V predchádzajúcich rokoch túto službu pre obec poskytovala spoločnosť AT-ADIT s.r.o.

Uznesenie č. 34/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje spoločnosť na výkon auditu v obci Valaská Dubová na roky 2018-2020 spoločnosť AT-AUDIT s.r.o. so sídlom M.Hattalu 2298/19, 026 01 Dolný Kubín zastúpená Ing. Ladislav Adamec.

K bodu č. 7: Rôzne Starosta informoval prítomných o dolej žiadosti na odkúpenie pozemku od p. Kadnára. Ide o pozemok na ktorom sa nachádza časť terasy Jánošíkovej krčmy. Pokial nebude vykonané geodetické zameranie nie je možné určiť o akú veľkú plochu presne ide. P. Lúčanová nesúhlasi s odpreddajom, nakoľko by išlo o podobný prípad ako v prípade žiadosti p. Drtinovej. Poslanci odporučili starostovi zvolať stretnutie s p. F. Kadnárom na ktorom sa zúčastní starosta obce spolu s poslancami.

Uznesenie č. 35/2019 - Obecné zastupiteľstvo berie na vedomie žiadosť p. F. Kadnára

K bodu č. 8 Diskusia Starosta informoval predsedu poriadkovej komisie p. Janteka, že na obec bola doručená jedna sťažnosť určená na prešetrenie touto komisiou. Následne podanie postúpil tejto komisií na prešetrenie.

Zasadnutie obecného zastupiteľstva konaného dňa 26. septembra

PROGRAMU ROKOVANIA : 1. Otvorenie zasadnutia 2. Voľba zapisovateľa a overovateľov zápisnice 3. Schválenie zapojenia sa obce do projektu Rekonštrukcia kotolne na obecnom úrade. 4. Žiadosť o dohodu k zápisu vlastníckeho práva /Kereškéni/ 5. Poplatok za KO – vlastníci RD bez trvalého pobytu v obci 6. Rôzne 7. Diskusia 8. Uznesenie 9. Záver

K bodu č. 3: Schválenie zapojenia sa obce do projektu Rekonštrukcia kotolne na obecnom úrade. Starosta informoval prítomných o možnosti zapojenia sa obce do projektu Rekonštrukcia kotolne na obecnom úrade. Obec robí prvé kroky na zapojenie sa do tohto projektu, prvotné podklady, nakoľko je nedostatočné času. Ak by nám projekt schválili, išlo by o kúrenie peletkami a štiepkou, kotolňa by bola

plne automatizovaná. Starosta s Ing. Kenderom boli pozrieť podobnú kotolňu v ZŠ v Hubovej. Ing. Kendera: môj prvotný názor bol proti. Tento sa zmenil na základe návštavy ZŠ v Hubovej, kde takúto kotolňu zrealizovali. Vývoj ide dopredu; ide o peknú, modernú, ekologickú, automatickú technológiu, pričom v kotolni je čisto a čo je tiež podstatné - šetrí čas zamestnanca, kuriča. Je pre nás dôležitý rok 2025, odkedy musí byť zabezpečená iná energetická hospodárlosť budov a lepšie využitie obnoviteľných zdrojov.

Uznesenie č. 37/2019 - Obecné zastupiteľstvo súhlasi: so zapojením sa obce do projektu Rekonštrukcia kotolne na obecnom úrade.

K bodu č. 4: Poplatok za KO – vlastníci RD bez trvalého pobytu v obci. Starosta informoval poslancov o platení poplatku za komunálny odpad u rodinných domov, ktoré obývajú občania s trvalým pobytom mimo našej obce. Niektorí z nich si platia za odvoz komunálneho odpadu dobrovoľne, iní sa tvária, že neprodukujú odpad, resp. si odpad odvážajú do miesta trvalého bydliska, iní majú ochotného suseda, ktorý im dá šítok na nádobi, alebo im odpad zoberie do vlastnej nádoby. Starosta navrhuje poslancom problémom sa zaoberať, nakoľko takýchto domov v obci pribúda a teda aj odpad, za ktorý nikto neplati. Jedná sa o tri kategórie nehnuteľností: - nehnuteľnosť sa využíva občas, rekreačne - nehnuteľnosť sa momentálne nevyužíva - nehnuteľnosť sa využíva celoročne. Obecné zastupiteľstvo berie informačiu starostu na vedomie.

K bodu č. 5: Žiadosť o dohodu k zápisu vlastníckeho práva /Kereškéni/ Na obec boli doručené dve žiadosti od P. Kereškéniho, Valaská Dubová 117: 2.9.2019 - Pokus o mimosúdmu dohodu 23.9.2019 - Žiadosť o dohodu k zápisu vlastníckeho práva Stanovisko OZ k uvedeným žiadostiam prečítal Ing. Kendera: Obecné zastupiteľstvo žiadosti prerokovalo. Vyslovilo názor, že majetok obce sa má zveľaďovať a zhodnocovať a vo svojej celkovej hodnote zásadne nezmenšený zachovať. Rešpektuje terajší právny stav (určený rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č.k. 6C/35/2008-358 zo dňa 6.10.2011 v spojení s uznesením Okresného súdu Žilina č.k. 5Co/442/2012-405, ktorým bolo určené výlučné vlastnícke právo žalobcu k uvedeným parcelám), podľa ktorého sú pozemky CKN 524/3 a CKN 935/1 vo vlastníctve obce. S prevodom vlastníckych nesúhlásime, so súhlasmom k zápisu vlastníckeho práva v prospech žiadateľa nesúhlásime. Vzhľadom na uvedené, sme prístupný rokovať len o zmene hraníc pozemkov viď priložená príloha č.1. OZ odporúča páνovi Kereškéniemu, pokial je presvedčený o svojej pravde, obrátiť sa na súd. OZ rešpektuje súčasný právny stav.

Uznesenie č. 38/2019 Obecné zastupiteľstvo nesúhlasi: s prevodom vlastníckych práv, ani so súhlasmom k zápisu vlastníckeho práva v prospech žiadateľa. OZ rešpektuje terajší právny stav (určený rozsudkom Okresného súdu Ružomberok č.k. 6C/35/2008-358 zo dňa 6.10.2011 v spojení s uznesením Okresného súdu Žilina č.k. 5Co/442/2012-405, ktorým bolo určené výlučné vlastnícke právo žalobcu k uvedeným parcelám), podľa ktorého sú pozemky CKN 524/3 a CKN 935/1 vo vlastníctve obce.

K bodu č. 6: Rôzne 6.1 Starosta informoval poslancov, že na Obec bola doručená sťažnosť na prešetrenie stavu pozemkov, dlhodobé neudržiavanie pozemkov v obci a prešetrenie nehnuteľnosti, ktorá má komín v dezolátnom stave. Údržbu pozemkov nemá v kompetencii obec, ale v zmysle platného zákona na pozemky, ktoré sú zaburiené a nebudú udržiavané, môže podať ktorýkoľvek občan podnet na príslušný orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy - Okresný úrad Ružomberok, Pozemkový a lesný odbor, Námestie A. Hlinku 74 na začatie konania vo veci nedodržiavania platných právnych predpisov. Čo sa týka dotknutých pozemkov, momentálne je komplikované určiť ich vlastníkov, nakoľko vlastnícke právo k dotknutému pozemku je evidované na 51 vlastníkov, z toho vlastnícky podiel 11 vlastníkov je v správe SPF, nakoľko sú neznámi. Momentálny stav je ale zložitejší, pretože kataster vydal stanovisko: "Nakoľko bola hodnotenosť údajov o vlastníckom práve k nehnuteľnosti v KV vyvrátená, nie je možné takéto údaje používať" (podľa § 71 ods.3 katastrálneho zákona). Prešetrenie nehnuteľnosti ohľadom komína, obec postúpi na stavebný úrad, do kompetencie ktorého v zmysle stavebného zákona § 86 údržba stavby patrí, pričom ten bude kontaktovať 5 vlastníkov nehnuteľnosti za účelom nápravy. **6.2** Starosta informoval prítomných o včerajom stretnutí stavebníka Vladimíra Kornhusera s vlastníkmi a užívateľmi príslahlých pozemkov. **6.3** Mgr. Zajac informoval, ako člen Rady školy o našej materskej škole a jej fungovaní v novom školskom roku. Od septembra MŠ funguje v novovytvorených priestoroch kultúrneho domu s dvoma triedami. V školskom roku 2019-2020 bolo prijatých 31 detí, ktoré vzdelávajú tri paní učiteľky. K 1.1.2020 plánujú prijať ďalšiu učiteľku. V súčasnosti je ZŠ s MŠ samostatný právny subjekt.

Uznesenie č. 39/2019 Obecné zastupiteľstvo poveruje starostu: realizovať kroky vedúce k zmene subjektu ZŠsMŠ na MŠ.

Zasadnutie obecného zastupiteľstva konané dňa 28. októbra 2019

PROGRAM ROKOVANIA : 1. Otvorenie zasadnutia 2. Voľba zapisovateľa a overovateľov zápisnice 3. Zmena právneho subjektu ZŠsMŠ Valaská Dubová, 4. Určenie školského obvodu, 5. Zapojenie sa do projektov a schválenie spolufinancovania projektov, 6. Odsúhlasenie výberu poplatkov za TKO na rok 2020, 7. Rôzne, 8. Diskusia, 9. Uznesenie, 10. Záver

K bodu č. 3: Zmena právneho subjektu ZŠsMŠ Valaská Dubová. Starosta obce vysvetlil prítomným dôvody ktoré vedú obecné zastupiteľstvo k zrušeniu právneho subjektu ZŠsMŠ Valaská Dubová, škola je momentálne samostatný právny subjekt a obec naň nemá žiadny dosah. Materskú školu ktorú chceme zriadieť bude bez právnej subjektivity a teda bude priamo spadať do kompetencií obce a starostu obce a učiteľky v materskej škole a všetci zamestnanci budú zamestnancami obce. V reálnom stave funguje iba materská škola, základná škola už niekoľko rokov vykazuje nulový stav. Ďalším problémom je preplácanie cestovného

pre deti z obce ktoré navštevujú iné školy. Keďže je v obci zriadená ZŠ deti v ročníkoch 1-4 nemajú nárok na preplácanie cestovného a obec nemá ako finančne kompenzovať rodičom tieto náklady, ktoré predstavujú približne 200 eur ročne na jedno dieťa. Ďalším dôvodom je aj úspora finančných prostriedkov. Poslanec Zajac oboznámił prítomných, že dnes 28.10.2019 zasadala aj rada školy, ktorej je predsedom. Rada školy jednohlasne schválila tak zrušenie ZŠ s MŠ Valaská Dubová a jej súčasťi ako aj zámer zriadiť MŠ a jej súčasť Školskú jedáleň. Nakonco nikto s prítomných nemal žiadne otázky dal starosta o tomto bude hlasovať.

Uznesenie č. 41/2019 - Obecné zastupiteľstvo poveruje starostu podať žiadosť na ministerstvo školstva SR a všetky potrebné inštitúcie k zrušeniu Základnej školy s materskou školou Valaská Dubová a jej súčasťi - Školský klub detí pri Základnej škole a Školskú jedáleň pri Základnej škole, sídlo

034 96 Valaská Dubová 137, k 31.12.2019.

Uznesenie č. 42/2019 - Obecné zastupiteľstvo poveruje starostu podať žiadosť na ministerstvo školstva SR a všetky potrebné inštitúcie k zriadeniu Materskej školy a jej súčasti Školská jedáleň, 034 96 Valaská Dubová 39 obe bez právej subjektivity k 01.01.2020.

K bodu č. 4 Určenie školského obvodu. Ak ministerstvo školstva schváli zrušenie právneho subjektu ZŠsMŠ Valaská Dubová je potrebné schváliť školský obvod do ktorého budú deti z našej obce patriť. Navrhujeme obvod Likavka nakoľko tam je už podpisana aj dohoda na ročníky 5-9. Školským obvodom môže byť len príahlá obec hraničiacia s Valaskou Dubovou.

Uznesenie č. 43/2019 - Obecné zastupiteľstvo súhlasi s uzavretím Dohody o zriadení spoločného školského obvodu s obcou Likavka a poveruje starostu obce jej uzavretím.

K bodu č. 5 Zapojenie sa do projektov a schválenie spolufinancovania projektov. Prvým projektom je projekt kompletnej zmeny vykurovania v kultúrnom dome. Tento projekt bol prejednávaný na predchádzajúcich zastupiteľstvach. Druhý projekt do ktorého sa obec chce zapojiť je z prostriedkov Environmentálneho fondu. Ide o zakúpenie kompostériov do každého domu a techniky pozostávajúcej z mulčovača a drvíča drevnej hmoty. Kompostéry by občania dostali zadarmo. Obec v prípade úspešnosti bude participovať na projekte 5% spoluúčasťou.

Uznesenie č. 44/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje

a) Predloženie žiadosti o NFP na základe výzvy č. OPKZP-PO4-SC411-2017-36 pre projekt s názvom „Rekonštrukcia kotolne v obecnom úrade s kultúrnym domom v obci Valaská Dubová na biomasu“, b) Výšku maximálneho celkového spolufinancovania projektu zo strany žiadateľa v sume 11 491,44 eur z celkových oprávnených výdavkov projektu v sume 229 828,70 eur, ako aj výšku neoprávnených výdavkov o ktoré bola znižená výška celkových oprávnených výdavkov v dôsledku vytvorenia

čistého príjmu projektu na základe výpočtu finančnej medzery prostredníctvom finančnej analýzy projektu vo výške 0,00 eur.

Uznesenie č. 45/2019 - Obecné zastupiteľstvo schvaľuje

a) Predloženie žiadosti o NFP na základe výzvy Environmentálneho fondu Oblasť: C Rozvoj odpadového hospodárstva a obehového hospodárstva z pohľadu odpadov - projekt s názvom „Zavedenie zberu a zhodnocovania biologicky rozložiteľného odpadu v obci Valaská Dubová“, b) Schvaľuje výšku celkového spolufinancovania projektu zo strany žiadateľa v sume 4978,32 EUR (t.j. 5 % celkových oprávnených výdavkov projektu).

K bodu č. 6 Odsúhlasenie výberu poplatkov za TKO na rok 2020. V zmysle zákona a trendov v odpadovom hospodárstve sú obce a hlavne občania do budúca tlačený do čo najväčšej separácie. Pri nízkej separácii následne zberové spoločnosti, ale hlavne štát pristupuje k zvýšenej cene za skladkovanie odpadu. Údaje o výške separácie za predchádzajúci rok obec posila 1x ročne. Aj napriek tomu, že občania dostali nádoby na separovaný odpad a zvýšila sa intenzita zberu na 1x mesačne počet vyvezených nádob s komunálnym odpadom neklesá a drží sa na rovnakej úrovni ako pred zavedením takéhoto spôsobu separácie. Dnes (28.10.2019) bol na obecný úrad doručený list z Technických služieb Ružomberok a.s., ten starosta následne prečíta. Technické služby v noms upozorňujú obce na zvýšené náklady na likvidáciu komunálneho odpadu do budúceho obdobia. Okrem iného v liste uvádzajú, že kým doteraz obce predpokladajú cenu za 1 tonu zneškodneného komunálneho odpadu vo výške 35 eur do budúca môže táto cena dosiahnuť až 90 eur/tonu.

Jedným z dôvodov navýšenia ceny uvádzajú uzavretie skladky v Ružomberku k 31.3.2020. V našej obci je v súčasnosti poplatok 18,00 eur na občana. Tento spôsob je však podľa vyjadrenia občanov nespravidlivý a je na úkore tých ktorí poctivo separujú a nevyvážajú zvýšené množstvo komunálneho odpadu, pričom nádoby sú často poloprázdnne, prípadne naplnené odpadom, ktorý by bolo možné separovať. Ďalším problémom súčasného systému je to, že aj občania ktorí si za vývoz komunálneho odpadu neplatia dostávajú žetóny od iných občanov a komunálny odpad im je vyvezený. Je potrebné podotknúť, že Technické služby fakturujú obci počet vyvezených kuka nádob nie ich hmotnosť. Preto je nanajvýš vhodné uvažovať o zmene systému výberu poplatkov. Pre našu obec prispadajú do úvahy dva spôsoby. 1. celoplošne zvýšiť poplatok za vývoz TKO. 2. možnosť je zaviesť iný systém a teda za určitý poplatok (prepočítajú sa priemerné náklady na 1 kuka nádobi) dostane občan presne určený počet žetónov. Pri ich minuti si bude musieť dokúpiť ďalšie žetóny. Obec pri výbere poplatkov za TKO nemá žiadny zisk. Všetky príjmy za výber poplatkov za TKO musí minúť výlučne za zber komunálneho odpadu.

Uznesenie č. 46/2019 - Obecné zastupiteľstvo berie na vedomie správu starostu

o stave a vývoji cien za vývoz komunálneho odpadu a odporúča starostovi vypracovať nové VZN obce o výške poplatkov za vývoz komunálneho odpadu so zapracovaním možnosti pevného poplatku za komunálny odpad za presne určený počet žetónov a s možnosťou ďalšieho dokúpenia žetónov.

K bodu č. 7: Rôzne. Prítomné občianky p. Šišanová a p. Gregorová sa pýtali ako bude obec riešiť situáciu s p. Kornhauserom, ktorý stavia domy za p. Lakoštíkom a zamedzil im prístup k ich pozemkom. Ďalej uviedli, že nevedeli pokial siaha parcela ktorú kúpil a ani, že cesta ktorá vedie k ich pozemkom sa nachádza na parcelách, ktoré sa predávali. Starosta oboznámił prítomných, že p. Kornhauser kúpil pozemok na základe právoplatnej kúpnej zmluvy a obec nemá právomoc spochybňovať ani terajšie ani predchádzajúce vlastníctvo, to môže len príslušný súd. Starosta prezisťoval na stavebnom úrade a dotknutých inštitúciach správnosť a postup ako postupovať pri vydávaní stavebného konania a na základe toho, že p. Kornhauser splnil všetky náležitosťi, ktoré kladie stavebný zákon mu obec musela vydať stavebné povolenie na výstavbu rodinných domov, v opačnom prípade by obec konala v rozpore so zákonom. Ide o stavebné povolenia na výstavbu domov, na oplotenie pozemku povolenie nemá. Ďalej uviedol, že bol na osobnom stretnutí s p. Kornhauserom a ten prisľubil, že cestu zachová v rozsahu, aby bolo možné tadiaľ prejsť napr. s traktorom, chce prístup vyštrkovať, pripadne odvodniť. P. Kornhauser požiadal obec o zabezpečenie rúr. Stavebná komisia prisľúbila, že pôjde prešetriť danú situáciu priamo na miesto.

K bodu č. 8 Diskusia. Poslanec Kendera požiadal starostu o informáciu o priebehu JPÚ. Starosta informoval, že momentálne prebieha fáza zameriavania pozemkov, určovanie polohipisu, výskopisu. Geodeci, ktorí tieto práce vykonávajú pracujú v rámci lehot, ktoré určil okresný úrad. Prebehlo taktiež stretnutie JPÚ, kontrolný deň a zisťovanie na mieste. Taktiež uviedol, že s geodetmi intenzívne komunikuje a bude sa snažiť tieto práce urgovať. Ďalej sa p. Kendera opýtal na projekt WIFI. Na projekte sa pracuje a prebieha výberododávateľa. Taktiež p. Kendera odporučil zaoberať sa rozšírením kamerového systému v obci a osadiť kamery aj na vstupe do obce zo strany Dolného Kubína. Poslankyňa Lúčanová informovala prítomných, že rozsudok vo veci neoprávnene poberanej mzdy v súdnom spore s p. Fleisom je právoplatný a Krajský súd Žilina potvrdil rozsudok Okresného súdu Ružomberok. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 16.10.2019 a vykonateľnosť dňa 22.10.2019. K dnešnému dňu však finančné prostriedky na účet obce neboli vrátené. Poslanci sa preto zhodli, aby bol p. Fleisovi zaslaný list upozorňujúci na povinnosť vrátenia finančných prostriedkov obci v zmysle rozsudku súdu.

spracoval
Stanislav Krakovský

Súťaž o večeru pre dvoch v hodnote 30 eur

Starosta obce Valaská Dubová vyhlasuje pre čitateľov obecných novín **súťaž o večeru v hodnote 30 eur**. Stačí, aby ste do 15. januára 2020 doniesli na obecný úrad vo Valaskej Dubovej vyplnený kupón so správnymi odpovedami (kupón s nesprávnymi odpovedami nebude zaradený do losovania). Súťaž bude vyhodnotená na najbližšom zasadnutí obecného zastupiteľstva, kedy prebehne žrebovanie. Správne odpovede zakrúžkujte.

KUPÓN Dubovské novosti 3/2019

Otázky

Čo cvičia ženy v kultúrnom dome pod vedením Ivety Jantekovej?

- a/ kulturistiku
- b/ jumping
- c/ karate

Kedy bude najbližší obecný ples?

- a/ 8. februára
- b/ 18. februára
- c/ 28. marca

Ako sa volá dubovská hudobná skupina?

- a/ Lego
- b/ Orion
- c/ Plamene

Meno a priezvisko:

.....

Adresa :

.....

BONUSOVÁ večera pre dvoch v hodnote 30 eur

Starosta obce Valaská Dubová vyhlasuje pre čitateľov obecných novín **Bonusovú súťaž o večeru v hodnote 30 eur**. Stačí, aby ste do 15. januára 2020 doniesli na obecný úrad vo Valaskej Dubovej vyplnenú odpoveď na otázku: *Koľkými svietielkami je vyzdobený obecný vianočný stromček?*

Počet:

Čitatel, ktorý bude svojim odhadom najbližšie k pravdivému údaju sa stane víhercom bonusovej súťaže. Súťaž bude vyhodnotená na najbližšom zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Meno a priezvisko:

.....

Adresa/tel.:

BONUSOVÁ večera pre dvoch v hodnote 30 eur

**Šťastné a veselé Vianoce
a úspešný nový rok 2020
praje starosta obce Igor Tulinský,
poslanci obecného zastupiteľstva
a zamestnanci obecného úradu
vo Valaskej Dubovej.**